

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

č. j. MZE-5767/2023-15162

**Odbor hlavního regulátora a vrchního dohledu sektoru VaK,
Oddělení stížností, kontroly a regulace**

**Zpráva o výkonu kontrolní činnosti a vrchního dohledu Ministerstva
zemědělství nad vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací
pro veřejnou potřebu v České republice za rok 2022**

Praha, červen 2023

1	ÚVOD	3
1.1	Právní rámec kontrol.....	3
2	KONTROLNÍ ČINNOST	4
2.1	Zaměření kontrol	4
2.2	Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností vlastníky VaK.....	5
2.2.1	Vybrané údaje majetkové a provozní evidence (§ 5 odst. 3 ZVK)	5
2.2.2	Smlouvy o provozování uzavřené s provozovateli (§ 8 odst. 2 ZVK).....	5
2.2.3	Písemné dohody vlastníků provozně souvisejících VaK (§ 8 odst. 3 ZVK)	6
2.2.4	Schválené kanalizační řády (§ 14 odst. 3 ZVK)	6
2.2.5	Zveřejnění informací pro odběratele podle § 36 odst. 3 písm. g) ZVK (reklamační řád)	6
2.2.6	Plány financování obnovy (§ 8 odst. 11 ZVK)	7
2.2.7	Vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací a doložení dokladů o jejich použití (§ 8 odst. 1 ZVK).....	7
2.3	Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností provozovateli VaK.....	8
2.3.1	Povolení k provozování (§ 6 ZVK) a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními	8
2.3.2	Vybrané údaje majetkové a provozní evidence (§ 5 odst. 3 ZVK)	8
2.3.3	Smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky (§ 8 odst. 2 ZVK).....	8
2.3.4	Smluvní vztah mezi provozovatelem a odborným zástupcem (§ 6 odst. 11 ZVK).....	9
2.3.5	Schválené kanalizační řády (§ 9 odst. 1 ZVK)	9
2.3.6	Odběratelské smlouvy o dodávce pitné vody a odvádění odpadních vod (§ 8 odst. 6, § 8 odst. 16, resp. odst. 17 ZVK).....	9
2.3.7	Fakturace vodného a stočného	10
2.3.8	Zveřejnění informací pro odběratele podle § 36 odst. 3 písm. g) ZVK (reklamační řád)	10
2.4	Shrnutí nejdůležitějších výsledků kontrol vlastníků VaK.....	11
2.5	Shrnutí výsledků kontrol vlastníků, kteří jsou současně provozovateli VaK	12
2.6	Shrnutí výsledků kontrol provozovatelů VaK.....	13
3	DALŠÍ ČINNOSTI V ROCE 2022 SOUVISEJÍCÍ S VRCHNÍM DOHLEDEM MZE NAD SEKTOREM VAK.....	14
3.1	Zaměření na identifikaci subjektů, které s určitou pravděpodobností neplní povinnost předávat VÚME a VÚPE za předcházející kalendářní rok dle § 5 odst. 3 ZVK.....	14
3.2	Zaměření na identifikaci subjektů s rizikem nedostatečné tvorby prostředků na obnovu a zpracování PFO	16
4	ŘEŠENÍ PODNĚTŮ A JINÝCH PODÁNÍ (TZV. STÍŽNOSTÍ).....	16
4.1	Obsahová charakteristika řešených podnětů a podání.....	16
4.2	Shrnutí řešených stížností.....	17
5	ZÁVĚR.....	18

1 ÚVOD

Usnesením vlády ČR č. 86 ze dne 9. 2. 2015 na základě schváleného materiálu „Návrh koncepčního řešení regulace ve vodárenství“ došlo v roce 2015 k úpravě systému regulace oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu (dále jen „VaK“) v České republice. Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) se v souvislosti s plněním výše uvedeného usnesení podílí na zajištění vrchního dozoru podle zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVK“), i prostřednictvím činnosti odboru hlavního regulátora a vrchního dohledu sektoru VaK, do něhož je začleněno oddělení stížností, kontroly a regulace. Toto oddělení provádí v rámci regulace oboru vodovodů a kanalizací výkon kontrolní činnosti ve vztahu k povinnostem uloženým vlastníkům a provozovatelům VaK právními předpisy, zejména ZVK. Smyslem je zvýšení dohledu a zajištění kontrolní činnosti přímo z pozice MZe, včetně zajištění koordinace regulujících subjektů při vyřizování stížností, námětů a žádostí o informace v rámci široké problematiky VaK.

Zpracováním této zprávy o výkonu kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu (dále jen „VaK“) za rok 2022 plní MZe mimo jiné svou povinnost vyplývající z § 26 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Dalším cílem této zprávy, je zvýšení informovanosti jak veřejnosti, tak i vlastníků a provozovatelů VaK se zaměřením na udržování a rozvíjení služeb při poskytování dodávek pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod na úrovni odpovídající významu těchto služeb.

MZe spatřuje hlavní cíle regulace oboru VaK zejména v následujících klíčových oblastech:

- dohled nad dlouhodobou udržitelností VaK, zejména ve vztahu k plánu financování obnovy a jeho plnění,
- zvýšení transparentnosti regulace cen pro vodné a stočné, včetně posílení spolupráce resortů MZe a Ministerstva financí jako regulátora a kontrolora věcně usměrňovaných cen,
- soustavné zlepšování ochrany odběratelů (spotřebitelů),
- získávání podkladů pro návrhy na úpravu právních předpisů v oboru VaK včetně ochrany odběratelů.

Jedná se v pořadí o 7. zprávu o výkonu kontrolní činnosti a vrchního dohledu Ministerstva zemědělství nad vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v České republice. Tyto zprávy a další materiály vztahující se k regulaci oboru VaK v působnosti MZe jsou uveřejňovány na webových stránkách resortu MZe v části věnované VaK.

1.1 Právní rámec kontrol

Dozorová kompetence MZe je zakotvena v § 37 ZVK. Kontrolní, dozorová a regulační kompetence MZe vyplývá z § 25 a § 29 ZVK. Oprávnění související s kontrolní a dozorovou kompetencí jsou uvedena v § 29 odst. 5 a v § 37 ZVK, zejména ve větě druhé.

Ze znění § 25 písm. d) ZVK vyplývá postavení MZe jako ústředního orgánu veřejné správy v oblasti VaK. Současně podle § 29 odst. 2 ZVK je dále v působnosti MZe regulace oboru VaK, ochrana spotřebitelů (odběratelů) a podpora hospodářské soutěže v prostředí přirozeného monopolu oboru VaK vedoucí k uspokojování požadavků na dodávku pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod, zajištění dohledu nad zpracováním a plněním plánů financování obnovy VaK a poskytování objektivních informací z oboru VaK veřejnosti.

Podle § 37 odst. 3 ZVK MZe dozírá, jak orgány veřejné správy na úseku VaK, s výjimkou území vojenských újezdů, provádějí ustanovení ZVK a k němu vydaných prováděcích předpisů a jak jsou dodržována rozhodnutí orgánů veřejné správy vydaná podle ZVK.

Právní předpisy, jejichž dodržování oddělení stížností, kontroly a regulace přímo kontroluje, jsou:

- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška MZe č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 428/2001 Sb.“).

Po procesní stránce se kontroly řídí následujícími právními předpisy:

- zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Kontrolované subjekty dále využívají řadu metodických pokynů vydaných MZe. Mezi nejčastěji používané můžeme zařadit následující:

- Metodický pokyn č. j. 10535/2002-6000 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 2. května 2002 pro určení optimální velikosti fakturačního vodoměru a profilu vodovodní přípojky,
- Metodický pokyn č. j. 10532/2002-6000 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 31. května 2002 pro plán kontrol jakosti v průběhu výroby pitné vody a plán kontrol míry znečištění odpadních vod,
- Metodický pokyn č. j. 29192/2002-6000 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 11. září 2002 pro zpracování vybraných údajů z majetkové evidence vodovodů a kanalizací,
- Metodický pokyn č. j. 29193/2002-6000 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 11. září 2002 pro zpracování vybraných údajů z provozní evidence vodovodů a kanalizací,
- Metodický pokyn č. j. 44929/2011-15000 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 18. srpna 2011 k zajištění jednotného postupu při řešení problematiky vypouštění a čištění odpadních vod s nadstandardním znečištěním v rámci schvalování Kanalizačních řádů podle § 14 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a § 24 a 25 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Metodický pokyn č. j. 9353/2020-15132 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 3. dubna 2020 pro zpracování a dokládání realizace plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací,
- Metodický pokyn č. j. 14000/2020-15132-1 Ministerstva zemědělství ČR ze dne 24. září 2020 pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do Vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací.

2 KONTROLNÍ ČINNOST

Doznívající nepříznivá epidemiologická situace v ČR negativně ovlivnila možnosti fyzického výkonu kontrolní činnosti ještě v prvním čtvrtletí roku 2022. I přes tuto skutečnost MZe zajistilo od dubna roku 2022 provedení celkem 30 kontrol.

2.1 Zaměření kontrol

Kontrolní činnost se v roce 2022 zaměřila na kontroly plnění základních povinností uložených ZVK vlastníkům a zejména provozovatelům VaK. U tohoto typu kontrol je snahou MZe obsáhnout výkonem kontroly celé území státu a nepreferovat žádnou konkrétní oblast nebo kraj. Kontroly byly zaměřeny na zajištění všeobecného dohledu nad vlastnickými i provozovatelskými subjekty bez ohledu na jejich velikost z pohledu hodnoty vlastněného, resp. provozovaného majetku, počtu odběratelů či zvoleného provozního modelu. Z hlediska

počtu odběratelů, provedené kontroly v roce 2022 obsáhly cca 795 tis. připojených odběratelů na vodovody a cca 651 tis. připojených odběratelů na kanalizace.

Tabulka 1 – Kontroly provedené v roce 2022

Kontrolované subjekty	Počet provedených kontrol
Vlastníci VaK	3
- z toho města a obce	1
Vlastníci a současně provozovatelé VaK	8
- z toho města a obce v modelu samostatného provozování	5
Provozovatelé VaK	19
- z toho provozovatelé v modelu vlastnického provozování	2
Kontroly provedené v roce 2022 CELKEM	30

2.2 Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností vlastníky VaK

Předmětem těchto kontrol byla zejména následující problematika:

- vybrané údaje majetkové a provozní evidence,
- smlouvy o provozování uzavřené s provozovatelem VaK,
- písemné dohody s vlastníky provozně souvisejících VaK,
- schválené kanalizační řády,
- zveřejnění informací pro odběratele (reklamační řád),
- plány financování obnovy,
- vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací a doložení dokladů o jejich použití pro tyto účely.

2.2.1 Vybrané údaje majetkové a provozní evidence (§ 5 odst. 3 ZVK)

Každý vlastník vodovodu, resp. kanalizace je povinen na své náklady vést majetkovou a provozní evidenci svých vodovodů, resp. kanalizací a vybrané údaje z těchto evidencí (dále jen „VÚME“ a „VÚPE“) je povinen každoročně bezplatně předávat místně příslušnému vodoprávnímu úřadu. Jedná se zejména o údaje o lokalizaci předmětného majetku, počtu obyvatel, počtu připojených obyvatel v daném území, technické údaje o infrastruktuře, ekonomické údaje a údaje o vlastníkově, resp. provozovateli předmětného majetku vodovodu nebo kanalizace.

Mezi nejčastěji zjišťované chyby ve VÚME patří předávání chybných údajů týkajících se povolení k provozování. Kontrolované subjekty chybně vykazovaly především údaje u majetků, pro které ve skutečnosti povolení k provozování nebylo příslušným krajským úřadem vůbec vydáno.

MZe dále zjistilo, že některé subjekty, ačkoliv byly ještě před provedením kontroly upozorňovány MZe v rámci metodického vedení, dosud stále nepřecenily hodnotu svých majetků VaK v reprodukčních pořizovacích cenách.

2.2.2 Smlouvy o provozování uzavřené s provozovatelem (§ 8 odst. 2 ZVK)

Vlastník vodovodu nebo kanalizace, pokud sám tento majetek neprovozuje, je povinen uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. Jestliže vlastník provozuje vodovod nebo kanalizaci svým jménem a na vlastní odpovědnost, vztahují se na něj všechna práva a povinnosti provozovatele. Vzhledem k tomu, že tato problematika je společná jak pro vlastníka, tak pro provozovatele, je další text uveden souhrnným způsobem v kapitole 2.3.3.

2.2.3 *Písemné dohody vlastníků provozně souvisejících VaK (§ 8 odst. 3 ZVK)*

Povinná dohoda uzavíraná mezi vlastníky provozně souvisejících vodovodů a kanalizací upravuje vzájemná práva a povinnosti mezi jednotlivými vlastníky těchto VaK s cílem zabezpečení kvalitního, plynulého a bezpečného provozu infrastruktury. Smyslem takové dohody je předcházení případným sporům mezi vlastníky infrastruktury VaK, které by v krajním případě mohly vést až k omezení či ohrožení odběratelů při plynulém zásobování pitnou vodou nebo při odvádění odpadních vod. Povinné obsahové náležitosti dohody vlastníků provozně souvisejících VaK jsou uvedeny v § 8 odst. 15 písm. a) a b) ZVK.

Kontrolami zjišťované nedostatky se kromě jiného týkaly absencí povinných dohod, uzavření dohod mezi vlastníky provozně souvisejících vodovodů a kanalizací, které neobsahovaly všechny povinné náležitosti podle ZVK. V takových případech MZe požadovalo uzavření dohody, resp. její uvedení do souladu s požadavky ZVK. Mezi zjištěné nedostatky patřila absence údajů o technických podmínkách dodávky pitné vody, např. o tlakových poměrech, množství vody převzaté nebo předané, o postupu při odstraňování závad, pravidlech o vzájemné informovanosti a o způsobech řešení sporů. Vzhledem k tomu, že uzavření dohody je ze ZVK povinností dvou smluvních stran, MZe současně v zájmu urychleného zjednání nápravy vyzývalo i druhého vlastníka, který nebyl kontrolovanou osobou, k poskytnutí patřičné součinnosti kontrolované osobě ke splnění společné zákonné povinnosti.

Dohody vlastníků provozně souvisejících vodovodů nebo kanalizací uzavřené před 1. 1. 2014 musely být uvedeny do souladu s požadavky na minimální povinné obsahové náležitosti těchto dohod v termínu nejpozději do 1. 1. 2020. Ačkoliv dohody vlastníků provozně souvisejících vodovodů a kanalizací musí obsahovat minimální požadované údaje stanovené v ZVK již od 1. 1. 2014, MZe při kontrolách zjistilo, že i dohody uzavřené po tomto datu minimální stanovené obsahové náležitosti často nemají.

2.2.4 *Schválené kanalizační řády (§ 14 odst. 3 ZVK)*

Každý vlastník kanalizace je povinen zajistit zpracování kanalizačního řádu a požádat místně příslušný vodoprávní úřad o jeho schválení. V kanalizačním řádu musí být povinně uvedena řada informací. Těmi nejdůležitějšími jsou např. údaje o vlastníkově a provozovateli kanalizace, identifikační čísla majetkové evidence kanalizace včetně čistírny odpadních vod, charakteristika území, v němž se kanalizace nachází, popis stokové sítě, mapové podklady, seznam látek, které nelze do kanalizace vypouštět aj. S kanalizačním řádem by se měl ve vlastním zájmu, ale i v zájmu vlastníka nebo provozovatele kanalizace pro veřejnou potřebu seznámit každý odběratel, který odvádí odpadní vody do kanalizace. Kanalizační řád stanovuje povinnosti nejen provozovateli kanalizace, ale zejména vlastníkům nemovitostí, které jsou připojeny na kanalizaci. Mezi nejdůležitější povinnosti, které kanalizační řád stanovuje odběratelům, patří povinnost zabránit vniknutí závadných látek do kanalizace. Kanalizační řád odběratelům stanovuje rovněž povinnost nevypouštět do kanalizace odpadní vody, které byly nadměrně znečištěny. Nadměrné znečištění může být způsobeno např. používáním drtičů zbytků potravin apod.

V hodnoceném období MZe zjistilo, že jeden subjekt neměl zpracován aktuální kanalizační řád, resp. že platnost jeho schválení byla rozhodnutím příslušného vodoprávního úřadu omezena a že tento subjekt několik let nedisponoval platným a schváleným kanalizačním řádem.

2.2.5 *Zveřejnění informací pro odběratele podle § 36 odst. 3 písm. g) ZVK (reklamační řád)*

Reklamační řád považuje MZe za dokument, který má usnadnit orientaci a zabezpečit ochranu odběratele v prostředí přirozeného monopolu v oboru VaK zejména při vzniku sporů. Reklamačním řádem by měl být každý odběratel srozumitelným způsobem informován o odpovědnosti vlastníka, resp. provozovatele za vady poskytované služby dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod a o postupu, jakým se odběratelé mohou v případě nespokojenosti s poskytnutou službou obracet na vlastníka, resp. provozovatele. Tento dokument je povinen vlastník, popř. provozovatel vodovodu nebo kanalizace předat obecnímu úřadu obce, v jejímž

obvodu zajišťuje provozování vodovodu nebo kanalizace. Vzhledem k tomu, že pro většinu kontrolovaných vlastníků vyřizuje reklamace provozovatel, je další text uveden v kapitole 2.3.8.

2.2.6 Plány financování obnovy (§ 8 odst. 11 ZVK)

Plán financování obnovy (dále jen „PFO“) je povinen zpracovat a realizovat každý vlastník vodovodu nebo kanalizace pro infrastrukturní majetek VaK, který má ve svém vlastnictví. Povinnost zpracovat PFO byla uložena vlastníkům novelou ZVK v termínu do konce roku 2008 s výhledem na období nejméně 10 let. PFO musí obsahovat zejména údaje o majetku vlastníka, a to hodnotu majetku VaK (v reprodukční pořizovací ceně vypočtené dle metodického pokynu MZe), teoretickou dobu potřebnou pro akumulaci finančních prostředků (čas potřebný k tvorbě finančních prostředků na obnovu daného majetku), finanční prostředky, které vlastník VaK plánuje v letech, pro která byl PFO zpracován, naspořit na obnovu VaK, a dále zdroje těchto prostředků, jimiž jsou finanční prostředky získané z vodného a stočného či z pronájmu infrastruktury VaK nebo případně prostředky plánované z jiných zdrojů, kterými mohou být např. zdroje z příjmů obcí, úvěry, půjčky, dotace apod.

Kontrolní činnost týkající se PFO byla proto zaměřena na ověření, zda vlastníci majetku VaK zpracovávají PFO v souladu s požadavky ZVK a jeho prováděcí vyhlášky.

Nezpracování PFO bylo zjištěno v roce 2022 u třech kontrolovaných subjektů. Ostatní kontrolované subjekty s výjimkou dvou zpracovaly PFO odchýlně od platné právní úpravy. Velmi často byl chybně zvolen první rok plánovacího období ve vztahu k roku zpracování a schválení PFO. Při zpracování PFO v tzv. „stručné formě“ chyběl často výčet identifikačních čísel majetkové evidence majetků, na které se PFO vztahuje, resp. tento výčet byl velmi často chybný. Rovněž byly uváděny hodnoty majetků v reprodukční pořizovací ceně k nesprávnému datu nebo se tyto hodnoty neshodovaly s hodnotami uváděnými za stejné majetky ve VÚME nebo nesouhlasily příslušné technické parametry - délky vodovodních řadů a kanalizačních stok uvedené v PFO s délkami uvedenými ve VÚME. Zjištěny byly také případy, kdy finanční prostředky potřebné na obnovu majetku VaK měly být podle předloženého PFO generovány výhradně z příjmů z vodného a stočného, ale ve skutečnosti se jednalo o finanční prostředky plánované z jiných zdrojů vlastníka VaK.

Ač se zjišťované nedostatky mohou na první pohled zdát jen jako formální, ve skutečnosti velmi často neumožňují řádné vyhodnocení ani dílčích částí PFO. Význam PFO je podle názoru MZe některými kontrolovanými subjekty podceňován. V případě menších subjektů bylo v PFO zjišťováno větší množství rozporů s platnou právní úpravou. Tyto subjekty rovněž častěji plánovaly vytvářet prostředky na obnovu v nedostatečné míře. Plánování finančních prostředků pro obnovu v nedostatečné výši je častěji zjišťováno v případě některých obcí, které se snaží udržet cenu pro vodné nebo stočné na co nejnižší úrovni, která ale nepostačuje v řadě případů ani k pokrytí provozních nákladů. Současně nedochází k tvorbě prostředků na obnovu v dostatečné výši z ostatních zdrojů.

2.2.7 Vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací a doložení dokladů o jejich použití (§ 8 odst. 1 ZVK)

Při využívání infrastruktury VaK dochází k jejímu postupnému opotřebení a tím ke zkracování její životnosti. Zajištění obnovy tohoto majetku je proto základním předpokladem udržitelnosti infrastruktury VaK a současně předpokladem pro trvalé poskytování služby plynulého a bezpečného zásobování obyvatel pitnou vodou a bezproblémového odvádění a čištění odpadních vod. Každý vlastník VaK je povinen doložit použití prostředků na financování obnovy této infrastruktury. Doklady k realizaci plánu financování obnovy vodovodů nebo kanalizací v jednotlivých letech po jeho zpracování tvoří zejména doklady o použití finančních prostředků na obnovu (například daňové doklady - faktury), ale i smlouvy o poskytnutí úvěru, smlouvy o poskytnutí dotace, bankovní výpisy z bankovního účtu, apod. Přehled o tvorbě a čerpání prostředků na obnovu ve vazbě na PFO v jednotlivých letech se uvádí v tabulce č. 4 v porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce (dále jen „Porovnání“). Toto hlášení je vlastníkem,

resp. provozovatel povinen v souladu s § 36 odst. 5 ZVK každoročně zaslat Ministerstvu zemědělství nejpozději do 30. dubna následujícího kalendářního roku.

MZe zjistilo, že některé subjekty vytvářejí finanční rezervu ve výši odpovídající PFO, zatímco jiné vytvářejí finanční rezervu nižší nebo přizpůsobují výši plánovaných prostředků jimi uváděným možnostem. Pro evidenci této rezervy finančních prostředků na obnovu VaK většina kontrolovaných subjektů využívá svůj běžný účet, pouze v ojedinělých případech si zřídily samostatný účet (případně podúčet).

2.3 Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností provozovateli VaK

Předmětem těchto kontrol byla zejména následující problematika:

- povolení k provozování VaK a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními,
- smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky VaK,
- smluvní vztah mezi provozovatelem a odborným zástupcem,
- schválené kanalizační řády,
- povinné náležitosti vzorových (pokud byly zpracovány a využívány) a uzavřených odběratelských smluv o dodávce pitné vody, odvádění odpadních vod, nebo odvádění a čištění odpadních vod
- zveřejnění informací pro odběratele podle § 36 odst. 3 písm. g) ZVK (reklamační řád).

2.3.1 Povolení k provozování (§ 6 ZVK) a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními

Provozování infrastruktury VaK je odbornou činností, kterou je možno vykonávat pouze na základě platného povolení k provozování týkajícího se konkrétních majetků VaK, jejichž provozování bylo povoleno příslušným krajským úřadem. Zjištěná pochybení provozovatelů se týkala zejména nepovoleného provozování části infrastruktury VaK. Příčina spočívala v nedostatečně pečlivém zpracování žádosti o povolení k provozování, resp. v nedůslednosti a opomenutí uvedení některého provozovaného majetku ve VÚPE, resp. ve VÚME. V jednom případě bylo zjištěno provozování VaK bez nezbytného odborného zástupce (provozovatel věděl o úmrtí svého odborného zástupce, nového si nezajistil, a přesto pokračoval v provozování v rozporu s povolením vydaným místně příslušným krajským úřadem).

K odstranění zjištěných nedostatků byly kontrolovaným subjektům v protokolu o kontrole stanoveny termíny, v nichž měly být nedostatky odstraněny. Cílem těchto opatření bylo uvedení příslušných rozhodnutí do souladu se skutečností.

2.3.2 Vybrané údaje majetkové a provozní evidence (§ 5 odst. 3 ZVK)

Každý vlastník vodovodu, resp. kanalizace pro veřejnou potřebu je povinen na své náklady vést majetkovou a provozní evidenci svých vodovodů, resp. kanalizací a vybrané údaje z těchto evidencí je povinen každoročně bezplatně předávat místně příslušnému vodoprávnímu úřadu. Podrobnosti o náležitostech vybraných údajů jsou uvedeny v obdobné kapitole 2.2.1 týkající se vlastníků vodovodů a kanalizací.

2.3.3 Smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky (§ 8 odst. 2 ZVK)

Pokud si vlastník VaK nezajišťuje provozování sám, je povinen uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. V takovém případě přechází část práv a povinností na provozovatele. Smlouvy uzavřené mezi vlastníky a provozovateli byly předmětem kontroly, protože mají zásadní význam z hlediska jednoznačného vymezení práv a povinností obou smluvních stran a v konečném důsledku pro zajištění odpovídající služby odběratelům. Vzhledem k tomu, že ZVK neupravuje obsah těchto smluv, platí zde obecná pravidla pro smluvní vztahy vyplývající ze zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění

pozdějších předpisů. Z toho v praxi vyplývá i různá podrobnost uzavřených smluv. MZe proto zejména sledovalo, zda jsou ze smluv patrné smluvní strany a jsou jednoznačně vymezena práva a povinnosti smluvních stran ve vztahu k povinnostem vyplývajícím ze ZVK.

V hodnoceném období bylo ve dvou případech zjištěno, že vlastník neuzavřel s provozovatelem písemnou smlouvu o provozování. Někteří vlastníci byli upozorněni, že ačkoliv jsou ve smlouvě o provozování vymezena práva a povinnosti smluvních stran jednoznačně, nejsou v jejich případě ujednaná pravidla a postupy respektována a ve skutečnosti smluvní strany postupují jinak. Takové situace pak vedou k chybám, případně i k neplnění zákonných povinností bezesbytku nebo někdy až ke sporům. Takové smlouvy neposkytují smluvním stranám náležitě právní jistoty a jsou pak pouhým formálním aktem smluvních stran. Uvedené případy se zejména vyskytují ve vlastnickém modelu provozování, kdy je vlastník infrastruktury stoprocentním majitelem provozní společnosti.

2.3.4 Smluvní vztah mezi provozovatelem a odborným zástupcem (§ 6 odst. 11 ZVK)

Každý provozovatel musí mít podle ZVK uzavřený smluvní vztah s odborným zástupcem. Odborný zástupce provozovatele je fyzická osoba, která vzhledem k požadované kvalifikaci je podrobně seznámena mj. i s právními předpisy vztahujícími se k problematice VaK. Taková osoba tedy musí být schopna zajistit např. správné zpracování kalkulace ceny pro vodné a stočné, porovnání všech položek výpočtu ceny pro vodné a stočné a dosažené skutečnosti, VÚME a VÚPE, plánu financování obnovy apod. Odborný zástupce by měl být rovněž schopen posoudit správné fungování vodovodů a kanalizací a navrhnout případná opatření ke zlepšení technického stavu nebo omezení rizik spojených se zajišťováním plynulého a bezpečného provozování VaK.

MZe zjistilo, že některé kontrolované subjekty neměly uzavřený žádný smluvní vztah s odborným zástupcem. Zde je třeba doplnit, že uzavření smluvního vztahu s odborným zástupcem ještě samo o sobě negarantovalo bezchybné plnění povinností podle ZVK kontrolovaným provozovatelem. To nasvědčuje tomu, že institut odborného zástupce v praxi někdy selhává, neboť řada odborných zástupců plní svoji roli pouze formálně. MZe při kontrolách také zjistilo, že řadě kontrolovaných subjektů chybí spolupráce s kvalitním odborným zástupcem buď z důvodu, že jim nejsou ochotni nabídnout odpovídající finanční ohodnocení, ale někdy i z objektivního důvodu, kterým je např. nedostatek odborníků s potřebnou kvalifikací v určitém regionu.

2.3.5 Schválené kanalizační řády (§ 9 odst. 1 ZVK)

Schváleným kanalizačním řádem je povinen se dle ZVK řídit každý provozovatel kanalizace pro veřejnou potřebu. MZe proto ověřovalo, zda má kontrolovaný provozovatel kanalizací k dispozici všechny příslušné kanalizační řády, a zda a jak kontroluje jejich dodržování ze strany odběratelů.

Vzhledem k tomu, že povinnost zpracovat kanalizační řád a požádat příslušný vodoprávní úřad o jeho schválení je dle ZVK stanovena vlastníkovému kanalizace, je tato problematika podrobněji uvedena v kapitole 2.2.4.

2.3.6 Odběratelské smlouvy o dodávce pitné vody a odvádění odpadních vod (§ 8 odst. 6, § 8 odst. 16, resp. odst. 17 ZVK)

ZVK ukládá vlastníkovému, resp. zmocněnému provozovateli povinnost uzavírat odběratelské smlouvy s odběrateli. Jedná se o základní úpravu vztahu mezi poskytovatelem a odběratelem služby dodávky pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod. Vlastník, resp. zmocněný provozovatel nesmí při uzavírání odběratelské smlouvy jednat v rozporu s dobrými mravy, zejména nesmí odběratele diskriminovat. Smlouvy o dodávce pitné vody musí ze ZVK povinně obsahovat alespoň předmět smlouvy, smluvní strany, uvedení vlastníka a provozovatele vodovodu, uvedení vlastníka přípojky a připojené stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení podmínek dodávky, limity dodávaného množství a množství určujícího kapacitu vodoměru nebo profil přípojky, tlakové poměry, ukazatele

jakosti, způsob stanovení ceny a jejího vyhlášení, způsob fakturace a plateb, možnost změn a doba platnosti.

Smlouvy o odvádění odpadní vody nebo smlouvy o odvádění a čištění odpadní vody musí mimo jiné obsahovat stanovení podmínek pro odvádění nebo odvádění a čištění odpadní vody (limity množství, způsob stanovení množství, limity znečištění). Ostatní náležitosti jsou obdobné jako u smlouvy o dodávce pitné vody.

Podle zjištění MZe nejčastěji nebyly v odběratelských smlouvách uvedeny povinné údaje o vlastníkově přípojce, počtu trvale připojených osob, ukazatelích jakosti (hodnotě obsahu vápníku, hořčíku a dusičnanů), tlakových poměrech, vlastníkově a provozovateli vodovodu, resp. kanalizace nebo stanovení limitů množství dodávané pitné vody, resp. odváděné odpadní vody.

Podle § 20 odst. 6 ZVK se povinnost platit za odvádění srážkových vod do kanalizace pro veřejnou potřebu nevztahuje na výjimky vyjmenované v tomto ustanovení, mezi něž mimo jiné patří plochy nemovitostí určené k trvalému bydlení, domácnosti a další taxativně vyjmenované pozemky či stavby. Podmínky poskytování této služby jsou rovněž povinnou náležitostí smluvního vztahu uzavřeného mezi vlastníkem, resp. zmocněným provozovatelem a odběratelem.

Uzavírané „odběratelské“ smlouvy mají zásadní význam pro ochranu odběratelů. Nejčastějšími nedostatky byly zastaralé smlouvy neodpovídající současným právním předpisům, resp. odkazující se na neplatné právní předpisy, a to i smlouvy uzavírané již po 1. lednu 2014, kdy nabyla účinnosti tzv. velká novela ZVK, které přesto v rozporu se ZVK neobsahovaly všechny povinné náležitosti. MZe poukazuje při kontrolách i na takové smlouvy, které jsou v rozporu s obecnými zásadami ochrany odběratele podle jiných právních předpisů.

Z kontrol uzavřených odběratelských smluv (popř. z tzv. vzorových smluv, pokud je kontrolovaná osoba používá) mimo jiné vyplynulo, že většina kontrolovaných subjektů odběratelské smlouvy dosud neaktualizovala. Uzavírané smlouvy pak neodpovídají skutečnosti a požadavkům právních předpisů.

Závažnou skutečností zjištěnou při kontrolách je, že někteří vlastníci, resp. provozovatelé vodovodů a kanalizací v odběratelských smlouvách nepřípustným způsobem v rozsahu překračujícím ZVK rozšiřují důvody, při jejichž naplnění smí provozovatel přerušit nebo omezit odběrateli dodávky pitné vody, resp. odvádění odpadních vod. V takových případech MZe požaduje uvedení těchto částí odběratelských smluv do souladu se ZVK ve stanovených termínech. Současně MZe uplatňuje požadavek na nezbytné aktualizace těchto smluv v termínu stanoveném ZVK do 1. ledna 2024.

2.3.7 Fakturace vodného a stočného

Při kontrole skutečností souvisejících s fakturací vodného a stočného na základě určujícího množství dodané pitné vody a množství odvedené odpadní vody MZe zjistilo v několika případech porušení ZVK a souvisejících platných právních předpisů. Bylo opakovaně zjištěno, že kontrolovaná osoba stanovovala množství vypouštěných odpadních vod způsobem, který je v rozporu se ZVK, např. paušální částkou na osobu a rok. MZe rovněž opakovaně zjistilo případy, kdy kontrolované subjekty při fakturaci použily jinou cenu pro vodné nebo stočné, než jakou uvedly v „porovnání“, tedy v dokladu, ve kterém jsou povinny uvádět uplatňovanou cenu pro vodné nebo pro stočné, za kterou v příslušném období odběratelům fakturovaly. Také bylo zjištěno, že jeden vlastník v rozporu se ZVK uplatňoval dvousložkovou cenu, aniž by splnil zákonné podmínky, které aplikaci dvousložkové ceny umožňují (aniž byla vydána obecně závazná vyhláška, která je pro uplatňování dvousložkové ceny podle ZVK nezbytná). Jeden kontrolovaný subjekt fakturoval cenu pro stočné bez doložení řádné kalkulace.

2.3.8 Zveřejnění informací pro odběratele podle § 36 odst. 3 písm. g) ZVK (reklamační řád)

Reklamační řád považuje MZe za dokument, který má usnadnit orientaci a ochranu odběratele v prostředí přirozeného monopolu v oboru VaK. Reklamačním řádem by měl být každý odběratel srozumitelným způsobem informován o odpovědnosti vlastníka, resp. provozovatele

za vady poskytované služby dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod a o postupu, jakým se odběratelé mohou v případě nespokojenosti s poskytnutou službou obracet na vlastníka, resp. provozovatele. Tento dokument je povinen vlastník, popř. provozovatel vodovodu nebo kanalizace předat obecnímu úřadu, v jehož obvodu zajišťuje provoz vodovodu nebo kanalizace.

Zjištěným nedostatkem bylo, že některé kontrolované subjekty do doby provedení kontroly reklamační řád nezpracovaly a nesplnily svou povinnost zveřejnění informací pro odběratele podle příslušného ustanovení ZVK. V takových případech MZe požadovalo zjednání nápravy. V ostatních případech MZe kontrolovaným subjektům dále doporučovalo doplnění reklamačního řádu o přehledné a aktuální kontaktní údaje, včetně údajů o tom, kam se může odběratel v případě reklamace obracet, a dále zveřejnění reklamačního řádu způsobem umožňujícím dálkový přístup (na webových stránkách společností nebo dotčených obcí). MZe dále doporučovalo, aby reklamační řád řešil postup při reklamaci (např. funkčnosti vodoměru) způsobem, který bude srozumitelný odběratelům, a nikoli pouhými odkazy na příslušná ustanovení právních předpisů, bez jejichž podrobného a zdlouhavého studia by odběratel nezískal potřebné informace. Přestože se nejedná o porušení ZVK, takový přístup zčásti popírá smysl reklamačního řádu a nevede k předcházení případným zbytečným a často dlouhodobým sporům.

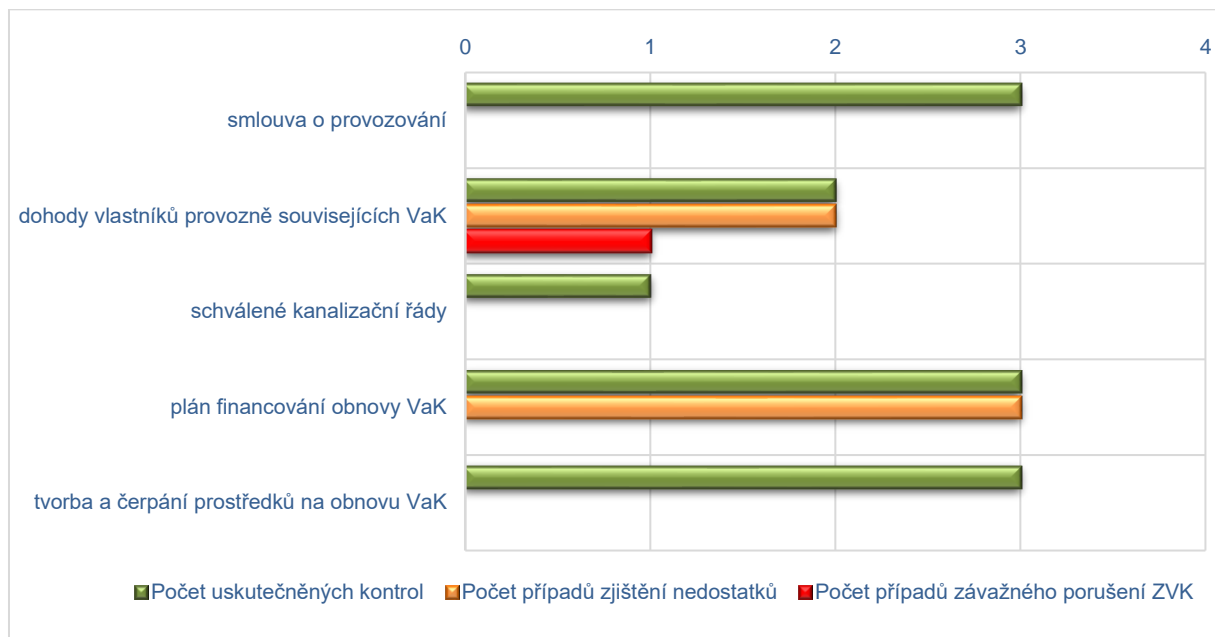
Související doporučení MZe k doplnění reklamačního řádu vycházela zejména z praktických zkušeností MZe z řešení některých stížností odběratelů.

2.4 Shrnutí nejdůležitějších výsledků kontrol vlastníků VaK

V níže uvedeném přehledu jsou shrnuty nejčastější nedostatky zjišťované při kontrolách provedených v kalendářním roce 2022 z hlediska zásadních povinností vyplývajících ze ZVK vlastníků VaK.

- Dohody vlastníků provozně souvisejících VaK:
 - absence dohody,
 - absence povinných zákonných náležitostí u dohod uzavřených po 1. 1. 2014.
- Plány financování obnovy:
 - absence plánu financování obnovy,
 - absence povinných náležitostí plánu financování obnovy podle vyhlášky,
 - chybně uvedené reprodukční pořizovací ceny majetku VaK a jejich délky.

Graf 1 – Výsledky kontrol vlastníků VaK

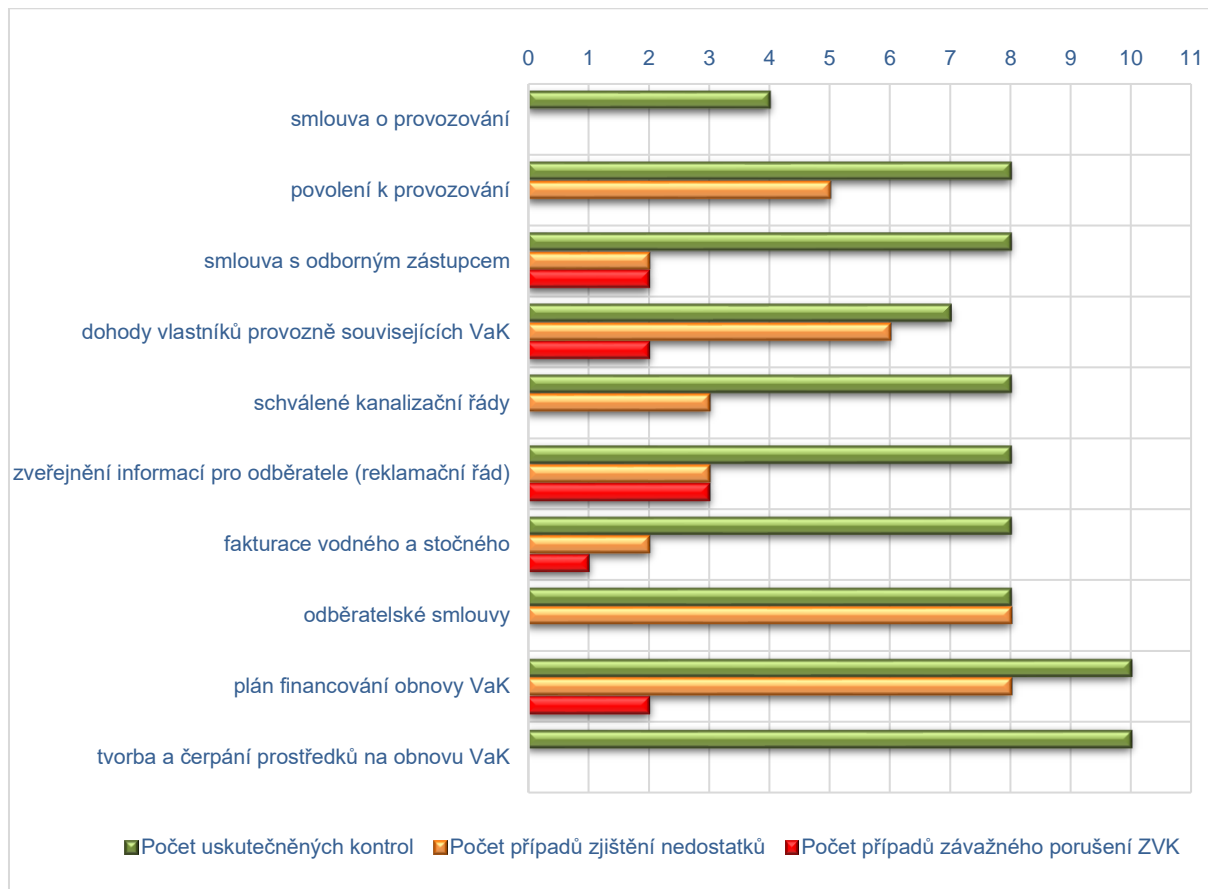
2.5 Shrnutí výsledků kontrol vlastníků, kteří jsou současně provozovateli VaK

V následujícím přehledu jsou shrnuty nejčastější nedostatky zjišťované při kontrolách provedených v kalendářním roce 2022 z hlediska zásadních povinností vyplývajících ze ZVK vlastníků, kteří jsou současně provozovateli VaK.

- Vybrané údaje majetkové a provozní evidence:
 - předávání chybných údajů.
- Smluvní vztah mezi provozovatelem VaK a odborným zástupcem:
 - absence smluvního vztahu.
- Dohody vlastníků provozně souvisejících VaK:
 - absence dohody,
 - absence povinných zákonných náležitostí u dohod uzavřených po 1. 1. 2014.
- Schválené kanalizační řády:
 - absence rozhodnutí o schválení kanalizačního řádu.
- Zveřejnění informací pro odběratele:
 - absence reklamačního řádu.
- Plány financování obnovy:
 - absence plánu financování obnovy VaK,
 - absence schválení zpracovaného plánu financování obnovy,
 - absence povinných náležitostí plánu financování obnovy podle vyhlášky,
 - rozpor mezi hodnotami a délkami majetků VaK ve VÚME a v PFO.
- Povolení k provozování a soulad provozovaného majetku s VÚME a VÚPE:
 - absence povolení k provozování,
 - nesoulad údajů v povolení k provozování s údaji ve VÚME a VÚPE.
- Odběratelské smlouvy:
 - absence některých povinných náležitostí stanovených ZVK,
 - rozpory s ustanoveními ZVK,

- odkazy na neplatné právní předpisy.

Graf 2 – Výsledky kontrol vlastníků, kteří jsou současně provozovateli VaK

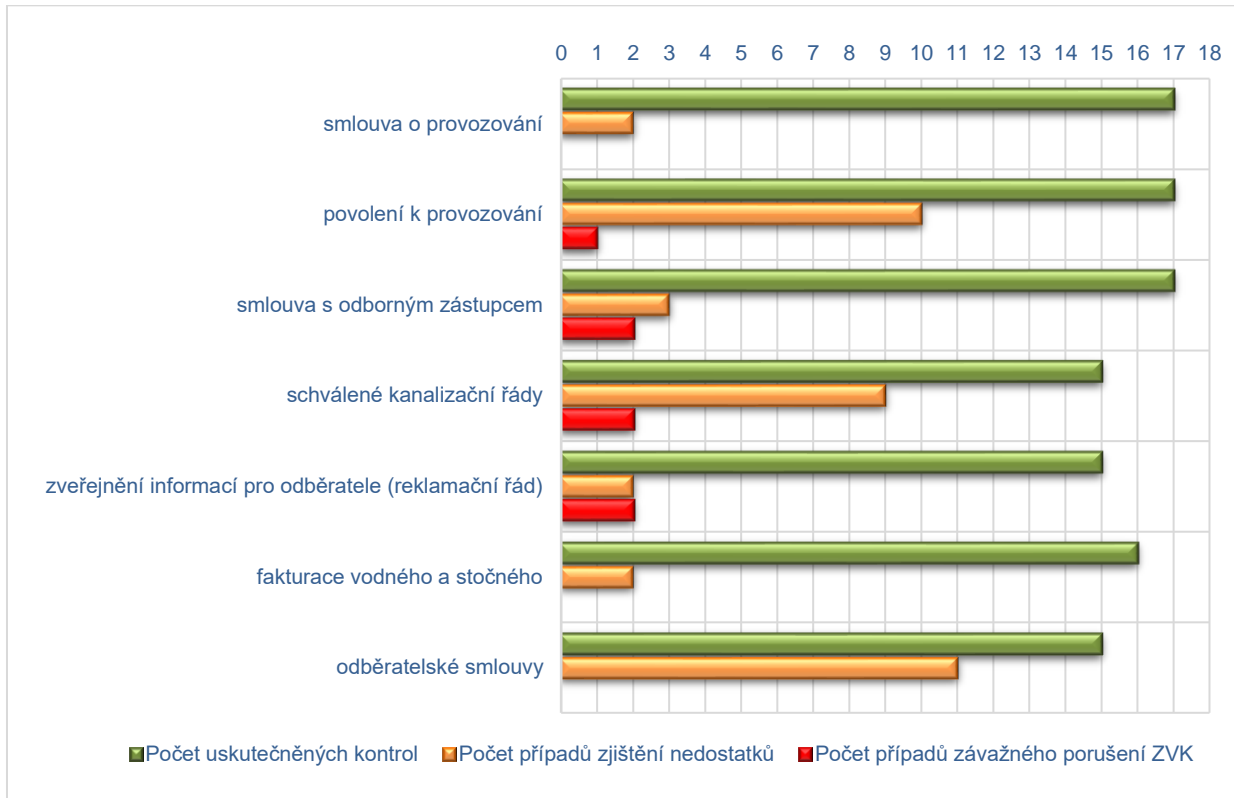

2.6 Shrnutí výsledků kontrol provozovatelů VaK

V následujícím přehledu jsou shrnuty nejčastější nedostatky zjišťované při kontrolách provedených v kalendářním roce 2022 z hlediska zásadních povinností vyplývajících ze ZVK provozovatelům VaK.

- Vybrané údaje majetkové a provozní evidence VaK:
 - předávání chybných údajů.
- Povolení k provozování a soulad provozovaného majetku s VÚME a VÚPE:
 - absence povolení k provozování,
 - nesoulad údajů v povolení k provozování s údaji ve VÚME a VÚPE.
- Smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky VaK:
 - absence smluv o provozování.
- Odběratelské smlouvy:
 - absence některých povinných náležitostí stanovených ZVK,
 - obsažena již neplatná ustanovení vyhlášky,
 - odkazy na neplatné právní předpisy.
- Zveřejnění informací pro odběratele:
 - absence reklamačního řádu,
 - neúplná informace o možnostech reklamace (nejčastěji přezkoušení vodoměru na místě instalace),
 - neinformování odběratelů věcně, ale pouze odkazem na příslušný právní předpis.

Graf 3 – Výsledky kontrol provozovatelů VaK

Komentář ke grafům uvedeným výše v této kapitole:

Údaj o počtu uskutečněných kontrol vyjadřuje počet případů, kdy byla u vlastníků a/nebo provozovatelů VaK kontrolována daná problematika bez ohledu na to, že u většiny subjektů jedna problematika zahrnovala více prověřovaných dokumentů. Údaje o počtu zjištění nedostatků vyjadřují počty případů, kdy byly u dané kontrolované problematiky zjištěny nedostatky.

V kategorii nazvané „Počet případů závažného porušení ZVK“ jsou z kategorie s názvem „Počet případů zjištění nedostatků“ zdůrazněny případy, kdy bylo kontrolou zjištěno zvláště významné porušení příslušné zákonné povinnosti kontrolovanou osobou, např. úplná absence dokladu nebo dokumentu apod.

3 DALŠÍ ČINNOSTI V ROCE 2022 SOUVISEJÍCÍ S VRCHNÍM DOHLEDEM MZe NAD SEKTOREM VaK

3.1 Zaměření na identifikaci subjektů, které s určitou pravděpodobností neplní povinnost předávat VÚME a VÚPE za předcházející kalendářní rok dle § 5 odst. 3 ZVK

Mimo režim zákona o kontrole v rámci dohledu nad sektorem VaK pokračovalo MZe v kampani cílící na identifikaci vlastníků vodovodů nebo kanalizací pro veřejnou potřebu, kteří nevedou majetkovou a provozní evidenci VaK. Zacílení nebylo jen z důvodu podezření na porušování § 5 odst. 1 až 3 ZVK ze strany těchto subjektů, ale i proto, že lze důvodně předpokládat, že takové subjekty neplní rovněž další povinnosti plynoucí jim se ZVK.

V roce 2020 se oddělení benchmarkingu zaměřilo na identifikaci obcí, které nikdy od roku 2014 neposlaly povinná hlášení VÚME, VÚPE a porovnání a podle dostupných zdrojů a informací

jsou nebo mohou být vlastníky vodovodů nebo kanalizací pro veřejnou potřebu. Bylo identifikováno celkem 2122 obcí, u nichž žádný katastr není obsažen ve VÚME, VÚPE nebo porovnání. Z tohoto počtu bylo vytipováno celkem 216 subjektů, které pravděpodobně neplní výše uvedené povinnosti a které souhrnně reprezentují cca 120 tisíc obyvatel (dle statistických údajů ČSÚ).

Obce a jejich svazky, u nichž se prokázalo, že jsou vlastníky VaK pro veřejnou potřebu byly postupně oslovovány s výzvou k vyjádření a současně byly vyzvány ke zjednání nápravy a k plnění všech povinností, které ZVK ukládá vlastníkovi, příp. rovněž provozovateli VaK pro veřejnou potřebu.

MZe v průběhu této kampaně zaslalo celkem 261 výzev, jejichž přehled a současně přehled obdržených odpovědí v jednotlivých fázích kampaně je zobrazen v následující tabulce:

Tabulka 2 – Přehled počtu zasláných výzev a obdržených odpovědí

Výzvy zasláné předpokládaným vlastníkům VaK pro veřejnou potřebu	CELKEM
celkový počet odeslaných výzev v I. kole	216
celkový počet odpovědí doručených MZe v I. kole - absolutně	212
celkový počet odpovědí doručených MZe v I. kole - procentuálně	98 %
celkový počet odeslaných výzev v II. kole	43
celkový počet odpovědí doručených MZe v II. kole - absolutně	43
celkový počet odpovědí doručených MZe v II. kole - procentuálně	100 %
celkový počet výzev zasláných vybraným vodoprávním úřadům	2
celkový počet odpovědí obdržených od oslovených vodoprávních úřadů	2

Z vyhodnocení obsahu vyjádření obdržených od oslovených obcí, příp. vodoprávních úřadů MZe ověřilo, že celkem 106 subjektů (obcí nebo dobrovolných svazků obcí) jsou prokazatelně vlastníky VaK pro veřejnou potřebu smyslu § 1 ZVK.

V roce 2022 byla provedena navazující kontrola plnění povinnosti předat VÚME a VÚPE za kalendářní rok 2021 vodoprávním úřadům těmito vlastníky VaK. Výsledky jsou znázorněny v následující tabulce:

Tabulka 3 – Přehled počtu vlastníků VaK pro veřejnou potřebu v závislosti na plnění jejich povinnosti dle § 5 odst. 3 ZVK

majetek VaK	odeslané výzvy	počet vlastníků, kteří splnili povinnost dle § 5 odst. 3 ZVK	počet vlastníků, kteří NESplnili povinnost dle § 5 odst. 3 ZVK
	celkem	celkem	celkem
majetek VaK pro veřejnou potřebu ve vlastnictví obce	90	45	45
majetek VaK pro veřejnou potřebu ve vlastnictví dobrovolného svazku obcí	16	8	8

Z předcházející tabulky je zřejmé, že i přes výzvu MZe polovina vlastníků VaK, u kterých MZe v průběhu kampaně ověřilo, že jsou vlastníci VaK pro veřejnou potřebu, tj. celkem 53 subjektů, nesplnilo v roce 2022 povinnost dle § 5 odst. 3 ZVK, tedy povinnost předat místně příslušnému vodoprávnímu úřadu VÚME a VÚPE za kalendářní rok 2021.

Obce a jejich svazky, které tuto svou povinnost dosud nesplnily, byly začátkem roku 2023, tedy ještě před uplynutím zákonem stanoveného termínu opakovaně upozorněny na tuto svou povinnost předat vodoprávnímu úřadu VÚME a VÚPE za kalendářní rok 2022 v termínu do 28. 2. 2023 a současně byly upozorněny, že pokud ani v roce 2023 uvedenou povinnost za předchozí kalendářní rok nesplní, podá MZe již bez dalšího podnět vodoprávnímu úřadu k zahájení správního řízení o uložení pokuty.

V ojedinělých případech, kdy přetrvávají zjevné pochybnosti, zda jsou předmětné majetky VaK v režimu ZVK, MZe iniciuje u místně příslušných vodoprávních úřadů prošetření těchto skutečností s cílem soustavného zpřesňování ústřední evidence vybraných údajů o vodovodech a kanalizacích.

3.2 Zaměření na identifikaci subjektů s rizikem nedostatečné tvorby prostředků na obnovu a zpracování PFO

V roce 2018 byla realizována MZe na základě výsledků Benchmarkingu vlastnických subjektů dosud největší cílená kampaň zaměřená na rizika nedostatečné tvorby prostředků na obnovu VaK. Touto cílenou kampaní bylo osloveno 1950 subjektů vlastníků, převážně z řad obcí, které si zajišťují správu a provoz svým jménem a na vlastní odpovědnost. Tato kampaň je MZe průběžně vyhodnocována, mimo jiné v každoročně uveřejňované Zprávě z benchmarkingu.

V návaznosti na tuto kampaň bylo v 1. pololetí r. 2022 vybraným subjektům vlastníků odesláno celkem 1 192 výzev k doložení skutečností k péči o majetek VaK. Z hlediska počtu odběratelů tato skupina představovala u vodovodů 335 tisíc odběratelů a u kanalizací 804 tisíc odběratelů. Více než 400 subjektů na tyto výzvy nereagovalo. Z toho důvodu bylo přistoupeno v září 2022 k opakovaným výzvám v počtu 407, jejichž součástí byl požadavek k doložení kopie části aktuálně platného a schváleného Plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací podle § 8 odst. 11 ZVK a současně nadefinované tabulky Skutečné tvorby prostředků na obnovu VaK v letech 2018 – 2021.

Tato kampaň je MZe průběžně dále vyhodnocována s cílem zajistit důslednou kontrolu nejen nad samotným zpracováním Plánu financování obnovy VaK, ale i nad jeho realizací a s tím souvisejícími dalšími povinnostmi vlastníků. Uvedenými kroky MZe mimo jiné naplňuje závěry materiálu Návrhu koncepčního řešení regulace ve vodárenství.

4 ŘEŠENÍ PODNĚTŮ A JINÝCH PODÁNÍ (TZV. STÍŽNOSTÍ)

Problematika řešení podnětů a obdobných podání (běžně označovaných za stížnosti) je další významnou činností odboru hlavního regulátora a vrchního dohledu sektoru VaK. Vychází z principů uvedených v úvodu této zprávy a jejím nejdůležitějším smyslem je přispění k vyřešení vzniklých sporů mezi vlastníky nebo provozovateli na jedné straně a odběrateli na straně druhé a dále žádoucí zvýšení ochrany odběratelů.

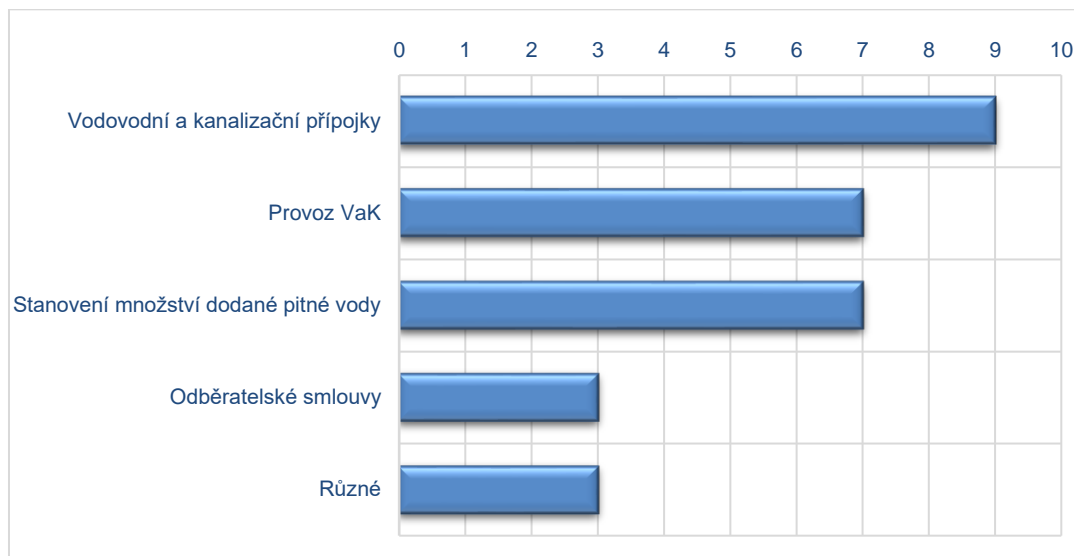
4.1 Obsahová charakteristika řešených podnětů a podání

V roce 2022 MZe uzavřelo řešení celkem 29 podnětů a podání (dále jen „podněty“), z nichž 26 podnětů bylo adresováno MZe přímo, 2 podněty byly postoupeny Ministerstvem vnitra a jeden podnět postoupilo Ministerstvo životního prostředí.

MZe po vyhodnocení obdržенých podnětů následně v jenom případě postoupilo pro svou nepříslušnost část podnětu k prošetření věcně příslušnému orgánu státní správy, kterým byl Městský úřad Trutnov.

Z 29 MZe uzavřených podnětů bylo 12 podnětů vyhodnoceno jako důvodných a 17 bylo vyhodnoceno jako nedůvodných. V případě podnětů, které byly vyhodnoceny jako důvodné, MZe vyzývalo vlastníky a provozovatele vodovodů a kanalizací, vůči nimž jednotlivé podněty směřovaly, ke zdůvodnění svého postupu a zjednání nápravy podle závěrů, ke kterým dospělo MZe svým šetřením. Dále MZe na základě svého šetření podalo po jednom podnětu Krajskému úřadu Středočeského kraje, Krajskému úřadu Olomouckého kraje a Magistrátu města Karlovy Vary k prověření zákonnosti z pohledu ZVK a případnému zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Graf 4 – Struktura řešených podnětů

- Nejvíce podnětů, celkem 9, obdrželo MZe k problematice vodovodních a kanalizačních přípojek, ve kterých bylo řešeno především vlastnictví přípojek, podmínky pro připojení na vodovod nebo kanalizaci pro veřejnou potřebu a jejich následná obnova.
- Celkem 7 podnětů obdrželo MZe k problematice provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Tyto podněty i přes jejich nesourodost mají společný znak, kterým je postup provozovatele a způsob provozování vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu apod. ve vztahu k odběrateli.
- MZe obdrželo také 7 podnětů vztahujících ke způsobům stanovování množství dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod a souvisejí problematika dodržování podmínek dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod, které se týkaly například přerušení dodávek pitné vody, absence kalkulace ceny pro vodné a stočné a určení množství odváděné odpadní vody.
- MZe dále obdrželo 3 podněty vztahující se k oblasti odběratelských smluv. V těchto podnětech byla řešena problematika uzavření odběratelských smluv a jejich obsah.
- MZe obdrželo další 3 podněty, které nepatří do žádné z výše uvedených kategorií a byly zařazeny do kategorie různé. Jednalo se například o žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nebo podněty k provedení kontrol.

4.2 Shrnutí řešených stížností

Podněty vyřízené MZe v roce 2022 se nejčastěji týkaly povinností vlastníka, respektive provozovatele vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu ve smyslu ustanovení § 8 nebo § 9 ZVK a další se týkaly často se opakující problematiky vodovodních a kanalizačních přípojek dle § 3 ZVK. S ohledem na oblasti zastoupené v předmětných podáních zohledňovalo MZe při jejich řešení zákonnou ochranu odběratelů vyjádřenou v ZVK v § 36.

Z řešených podnětů vyplývá, že častou příčinou sporů byla nedostatečná komunikace vlastníků vodovodů a kanalizací, resp. jejich provozovatelů (velké vodárenské společnosti nevyjímaje) s odběrateli. MZe při svých šetřeních považuje vlastníky a provozovatele VaK za subjekty, u nichž lze oprávněně očekávat vyšší míru odbornosti a znalostí než u běžných občanů. Přesto tyto subjekty vzniku sporů často nepředcházejí vysvětlováním konkrétní věcné problematiky takovým způsobem, který by byl odběratelům srozumitelný, a odběratelé bývají často pouze obecně odkazováni na znění platné právní úpravy.

5 ZÁVĚR

V roce 2022 bylo provedeno celkem 30 kontrol plnění základních povinností uložených ZVK vlastníkům nebo provozovatelům VaK. Ve 3 případech byla provedena kontrola vlastníků VaK, v 10 případech kontrola vlastníků, kteří byli zároveň provozovateli a v 17 případech kontrola subjektů, kteří byli výhradně provozovateli.

Při prováděných kontrolách bylo prioritním cílem MZe v případě zjištěných nedostatků zjednaní nápravy. MZe kontrolovaným subjektům v protokolech o kontrole uložilo opatření k odstranění těchto nedostatků, přičemž stanovilo přiměřené lhůty ke zjednaní nápravy. Je pozitivní, že většina z kontrolovaných subjektů má sama zájem na odstranění zjištěných nedostatků a ve stanovených lhůtách MZe podává zprávu o jejich odstranění. V těch případech, kdy kontrolovaný subjekt uložená opatření neplní, je nuceno MZe podávat podněty věcně příslušným vodoprávním úřadům k zahájení správního řízení. V roce 2022 tato situace nastala v jednom případě.

Mezi jednotlivými kontrolovanými subjekty MZe zjistilo významné rozdíly. Především malé subjekty často nestačí sledovat aktuální znění právních předpisů, a proto většina dokumentů, které povinně zpracovávají, nebývá aktualizována.

Menší provozní společnosti či městské provozní společnosti, kde není okruh provozování VaK jediným předmětem činností, mají velmi odlišné přístupy k plnění povinností uložených ZVK. Některé společnosti plnily téměř veškeré povinnosti, které jim ukládá ZVK, a zjišťovaná chybovost byla nízká, a naopak jiné společnosti plnily pouze minimum povinností uložených ZVK, a v takových případech byla zjišťovaná chybovost vysoká.

Zjišťované nedostatky jsou podrobněji uvedeny v příslušných částech této zprávy.

Tato zpráva je svým obsahem rovněž koncipována i jako metodická pomůcka s cílem soustavného zlepšování správy a provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.

SEZNAM ZKRATEK

VaK – vodovody a kanalizace

MZe – Ministerstvo zemědělství

ZVK – zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů

ČR – Česká republika

VÚME – vybrané údaje majetkové evidence

VÚPE – vybrané údaje provozní evidence

PFO – plán financování obnovy vodovodů a kanalizací

IČME – identifikační číslo majetkové evidence

ČSÚ – Český statistický úřad